

Inleiding

Werkplein Drentsche Aa (WPDA) zorgt er voor dat haar cliënten naar school gaan, werken, ondernemer zijn of participeren in buurt, wijk, dorp of stad. Dit doen wij voor inwoners van de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo die een beroep doen op de Participatiewet (inclusief IOAW, IOAZ en Bbz2004), de Wet sociale werkvoorziening, bijzondere bijstand en/of het minimabeleid. Wij zijn ons bewust van de kwetsbaarheid van de doelgroep en de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt. Wij zorgen er voor dat onze inwoners aan het werk komen en blijven of naar vermogen kunnen meedoen. Wij bieden daarbij de financiële ondersteuning die daarvoor nodig is. Extra aandacht gaat daarbij uit naar statushouders en inwoners met een indicatie uit het doelgroepenregister. Samenwerken in het netwerk (met werkgevers, scholen, RMC, leerplicht, GKB, sociale teams en zorg- en welzijnspartijen) rondom de doelgroep staat daarbij steeds voorop. Jaarlijks maken wij een kaderbrief voor de gemeenteraden, waarin de beleidsmatige kaders, de financiële kaders en de risico's en kansen worden geschetst. Deze kaderbrief richt zich op 2021 en begint met algemene ontwikkelingen die wij voor 2021 voorzien. Daarna gaan wij in op het beleidskader en het financiële kader voor het komende begrotingsjaar.

Algemene ontwikkelingen

In 2021 is onze economie naar verwachting minder sterk. De eerste voorspellingen laten zien dat de werkloosheid zal groeien in 2021. Uit de evaluatie van de Participatiewet blijkt dat ook daar ruimte is voor verbetering (eindevaluatie van de Participatiewet, Sociaal Cultureel Planbureau 2019). Hobbels en schotten tussen de diverse regelingen zullen moeten verdwijnen en de samenhang tussen arbeidsmarkt en onderwijs zal versterkt moeten worden. De budgetten om mensen aan het werk te helpen zullen blijven dalen als gevolg van rijksbeleid (Aantallen en Financiën Participatiewet, Berenschot 2018) en de tekorten in het sociaal domein blijven waarschijnlijk groot. Werkplein Drentsche Aa zal in 2021 een rol spelen in de uitvoering van de nieuwe Inburgeringswet. Verder zal er meer aandacht moeten komen voor mensen die langdurig in de bijstand zitten (Langdurig in de bijstand, dus kansloos!?, Divosa 2019). Technologische veranderingen gaan ondertussen door als ook het anders nadenken over economie als gevolg van het duurzaamheidvraagstuk. Dit zal mogelijk leiden tot een veranderende vraag op de arbeidsmarkt waarop wij anticiperen (Effecten van technologisering arbeidsmarkt, SER, 2019).

Beleidsmatig kader

Landelijke wet- en regelgeving zorgt samen met het gemeentelijke beleid verwoord in de Kadernota "Werk, Inkomen, Meedoen" voor ons beleidsmatig kader. Wij zijn verantwoordelijk voor het aan werk helpen en houden van onze kwetsbare inwoners. Inwoners die nog niet kunnen werken stimuleren wij om zoveel mogelijk mee te doen. Wij verstrekken tijdig een uitkering en voorzieningen en dragen daarmee bij aan de financiële stabiliteit van onze cliënten. Wij werken samen in onder meer de arbeidsmarktregio en met werkgevers, scholen, RMC, leerplicht, sociale teams, zorg- en welzijnspartijen, de Gemeenschappelijke Kredietbank en aanbieders van dagbesteding. In deze samenwerking dragen wij bij aan de sluitende aanpak op scholen, de doorstroming van dagbesteding naar werk en de bestrijding van laaggeletterdheid. Bij bredere problematiek op leefgebieden vindt warme overdracht plaats naar de gemeentelijke toegang. Onze rol daarin is het versterken van de financiële mogelijkheden om mee te (blijven) doen.

Onze opdracht is uitgewerkt in een prestatieovereenkomst die wij jaarlijks met de Drentsche Aa gemeenten afsluiten. Hierin staat concreet waar wij als Werkplein Drentsche Aa verantwoordelijk voor zijn, waar wij aan bijdragen en met wie wij samenwerken om de doelen te bereiken.

Werk

Op het gebied van werk is Werkplein Drentsche Aa verantwoordelijk voor het op peil houden van de uitstroom (vanuit uitkering naar werk), het verhogen van de arbeidsparticipatie van mensen uit het doelgroepregister, het bieden van werk aan personen in de Wsw en personen in de Participatiewet die aangewezen zijn op een beschutte werkomgeving en het sneller en vaker aan het werk gaan van statushouders. Dat betekent dat wij het perspectief (de “route”) vaststellen, cliënten begeleiden naar betaald werk (inclusief personen met een arbeidsbeperking en statushouders), werkgeversdienstverlening bieden, werk bieden aan personen uit de Wsw en beschut werk en de regie hebben op het traject naar werk, inclusief regie op ondersteunende zorg & hulpverlening. Daarnaast leveren wij een bijdrage aan de sluitende aanpak van jongeren door middel van werk en dagbesteding, de doorstroming van ontwikkelingsgerichte dagbesteding naar betaald werk. Wij werken hierbij samen met partijen in de arbeidsmarktregio (overheden, sociale partners, UWV, RMC, onderwijsinstellingen), werkgevers en aanbieders van dagbesteding.

De weg naar werk vullen wij op meerdere manieren in: via de route Onderwijs-Arbeidsmarkt, via de route Werknemer, via de route Ondernemer en via iWerk.

□ Route onderwijs-arbeidsmarkt

Samen met de scholen zorgen wij voor een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren. Hierbij gaat het in ieder geval om jongeren van het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs, het entreeonderwijs en van MBO niveau 2. Jongeren hebben absolute prioriteit. Geen van deze jongeren valt tussen wal en schip en wij zorgen er samen met onze partners voor dat ze hun school afmaken, meedoen in de maatschappij en duurzaam in hun onderhoud kunnen voorzien. Dit kan ook door het realiseren van afspraakbanen of beschut werk.

□ Route werknemer

Samen met de cliënten die kunnen werken en waarvoor werk is, zorgen wij voor de beste route naar een plek op de arbeidsmarkt. Leren werken door te werken is daarbij ons uitgangspunt. Hierbij maken wij gebruik van ons netwerk van (sociale) werkgevers in de arbeidsmarktregio Werk in Zicht. Hierbinnen werken wij samen met alle gemeenten en UWV en zorgen wij voor een uniforme werkgeversbenadering. Iedereen die kan werken, wordt zo lang en goed mogelijk ondersteund bij de stappen om zich voor te bereiden op werk en aan het werk blijven. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden en wensen van de inwoners zelf. Als het even niet lukt om te werken of een stap terug moet worden gedaan, dan dragen wij daar aan bij. Met gemeenten en UWV wordt gewerkt aan mogelijkheden om stappen te maken tussen dagbesteding, beschut werk of een afspraakbaan en weer terug (simpel switchen).

Wij hebben specifiek aandacht voor inwoners uit het doelgroepregister en voor statushouders. Deze groepen hebben het extra moeilijk om werk te vinden en te houden. Inwoners met een indicatie beschut werk krijgen een baan op de reguliere arbeidsmarkt en als dat niet lukt bij iWerk, voor zover de Rijksmiddelen of gemeentelijke budgetten dat toestaan. Ook maken wij in deze route gebruik van werkplekken bij de Drentsche Aa gemeenten en bij iWerk. Van de SW populatie die kan werken werkt 100%.

□ Route ondernemer

Ondernemerschap is voor een deel van onze cliënten de juiste route naar werk. Met als partner De Drentse Zaak zorgen wij er voor dat dit succesvol verloopt. Resultaten uit het verleden laten zien dat 65% van de starters na een jaar nog steeds uitkeringsonafhankelijk is. Daarnaast stimuleren wij ook het zogenaamde parttime ondernemerschap en het ondernemerschap voor statushouders. Naast het starten van een onderneming krijgt het “ondernemer blijven” ook aandacht in deze route via dienstverlening aan bestaande ondernemers in zwaar weer.

Inkomen

Zoveel mogelijk van onze cliënten zijn financieel redzaam. Wie dat niet is, ondersteunen wij. Wij willen immers dat zij in staat zijn zichzelf financieel te redden. Daarom zijn wij verantwoordelijk voor het tijdig en juist verstrekken van bijstandsuitkeringen en minimaregelingen, voor het onderzoeken van en ondersteunen bij financiële knelpunten bij overgang van uitkering naar werk en voor financiële stabiliteit van onze cliënten (Participatiewet en Wsw). Wij dragen bij aan de financiële mogelijkheden om mee te doen en doen dat in samenwerking met de sociale teams van de Drentsche Aa gemeenten en de Gemeenschappelijke Kredietbank.

Onze inwoners weten waarvoor zij bij ons terecht kunnen, maken gebruik van de juiste voorzieningen en krijgen van ons wat zij nodig hebben. Dat doen wij ook voor inwoners die aan het werk gaan of waarbij de gezinssamenstelling verandert. Onze aanpak is preventief. Waar sprake is van schulden of problematiek op meerdere leefgebieden leggen wij verbinding met de sociale teams en onze partners in het werkveld. Verder dragen wij bij aan de gemeentelijke opdracht om inwoners tijdig te wijzen op achterstanden in hun betalingen (vroegsignalering).

Voor statushouders hebben wij specifiek aandacht. Het Nederlandse stelsel van voorzieningen is voor hen vaak moeilijk te begrijpen. Wij zorgen er daarom voor dat zij de voorzieningen krijgen die zij nodig hebben en betalen wij hun vaste lasten door zo lang dat nodig is.

Meedoen

Inwoners zonder perspectief op betaald werk doen (zo zelfstandig mogelijk) mee. Wij zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van het perspectief (de “route”) en het in beeld brengen van de stand van zaken van alle bijstandsgerechtigden op het gebied van werk en meedoen. Ook stimuleren wij cliënten om maatschappelijk actief te worden (en verwijzen naar partijen die vrijwilligerswerk of zorg bieden). Daarnaast dragen wij bij aan activiteiten en ondersteuningsplannen op het gebied van meedoen en hulpverlening en aan maatschappelijke deelname van statushouders.

Op het gebied van meedoen leveren wij vooral een bijdrage aan de activiteiten waar andere organisaties verantwoordelijk voor zijn en die binnen de afzonderlijke gemeenten worden uitgevoerd (door sociale teams, welzijnsorganisaties of aanbieders van dagbesteding). Waar de sociale teams de regie voeren op de ondersteuning die gericht is op meedoen, voeren wij de regie op de ondersteuning die gericht is op vormen van betaald werk.

☐ **Route participatie in buurt, wijk, dorp of stad (route vrijwilliger)**

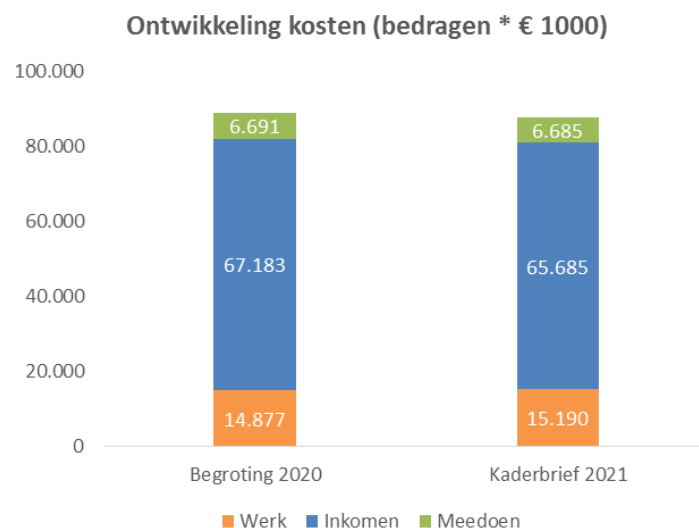
Deze route is er voor de groep cliënten waarvoor betaald werk geen reëel perspectief is. Wij zorgen samen met de cliënt als het kan en voor de cliënt als het moet voor de financiële stabiliteit die bepalend is voor succesvolle interventies op andere leefgebieden. Cliënten gaan merken dat wij beter samenwerken en dat iedereen aan hetzelfde doel werkt.

Financieel kader

De begroting 2021 stellen wij op aan de hand van de meest actuele budgetverdelingen van dat moment. Desondanks is de onzekerheid over de daadwerkelijk te ontvangen budgetten groot. De parameters van het verdeelmodel Uitkeringen Participatiewet worden jaarlijks herijkt, wat een grote invloed heeft op de hoogte van het budget van onze gemeenten. Tevens wordt het macrobudget tussentijds nog meerdere malen bijgesteld op basis van nieuwe ontwikkelingen. Voor het budget van de Wsw geldt een vergelijkbaar stramien. Dit wordt pas bij de Meicirculaire van 2021 definitief vastgesteld.

Daarnaast zullen beleidsontwikkelingen en wetswijzigingen ook financieel gevolg hebben voor onze gemeenten. Een eerste onderzoek, van onderzoeksbureau AEF (Andersson Elffers Felix) en het Centraal Plan Bureau, waarschuwt voor een structureel tekort op de financiering van de Nieuwe Wet Inburgering van ruim € 40 miljoen landelijk. Wat dit daadwerkelijk gaat betekenen voor de Drentsche Aa-gemeenten valt nog niet te zeggen.

Bovengenoemde budgettaire onzekerheden hebben invloed op de financiële raming van WPDA. Wij hebben daardoor rekening te houden met een bandbreedte waarbinnen onze kosten en tevens de gemeentelijke bijdragen kunnen fluctueren. De budgetten worden onderverdeeld in een budget voor Werk, Inkomen en Meedoen conform de indeling in de Kadernota. De totale kosten van WPDA in 2021 bedragen naar verwachting ongeveer € 87,6 mln. Deze zijn op de volgende manier onderverdeeld.

Werk

Voor het begeleiden en plaatsen van onze cliënten en het bieden van werkplekken voor cliënten die niet op de reguliere arbeidsmarkt geplaatst kunnen worden verwachten wij de komende jaren zo'n € 15 mln. per jaar uit te geven. Dit bedrag zal jaarlijks toenemen, met name door de begeleidingskosten voor het groeiend aantal afspraakbanen, beschut werkplekken en statushouders. Voor een groot deel begeleiden en plaatsen wij onze cliënten met eigen personeel. Daarnaast hebben wij een budget voor specifieke re-integratie interventies van ongeveer € 2,3 mln. Het budget staat onder druk vanwege de gemeentelijke tekorten in het sociaal domein. Om resultaten tenminste op niveau te houden en onze ambities te realiseren gaan wij voorlopig uit van de verdeling van de budgetten zoals die in 2019 zijn vastgesteld. Een lager re-integratie budget heeft een negatief effect op de uitkeringskosten. Omdat iWerk ook omzet genereert, kan de gemeentelijke bijdrage lager blijven.

Het budget voor de uitvoering (totaal ongeveer € 19,2 miljoen) stijgt door de gebruikelijke indexering en beweegt mee met de verwachte daling van de aantallen cliënten, de extra werkzaamheden die op ons afkomen door de nieuwe wet Inburgering en de intensivering van de dienstverlening voor cliënten uit het doelgroepregister. Ongeveer 64% van het uitvoeringsbudget wordt hieraan besteed.

Inkomen

Voor uitkeringen, loonkosten SW en Beschut Werk verwachten wij de komende jaren ruim € 65 mln. per jaar uit te geven. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkelingen.

Hierbij zullen de uitgaven voor uitkeringen en SW-salarissen dalen (net zoals de landelijke budgetten) en de uitgaven voor beschut werk, Bbz2004 en loonkostensubsidies stijgen. Omdat het hierbij om zogenaamde open einde regelingen gaat, zijn deze uitgaven niet tot nauwelijks beïnvloedbaar. Voor de uitvoeringskosten van het onderdeel inkomen verwachten wij dat het benodigde budget alleen stijgt met de gebruikelijke indexeringen. De komende jaren wordt ongeveer 28% van het totale budget voor uitvoeringskosten (ongeveer € 19,2 miljoen) besteed aan werkzaamheden die horen bij het onderdeel inkomen.

Meedoen

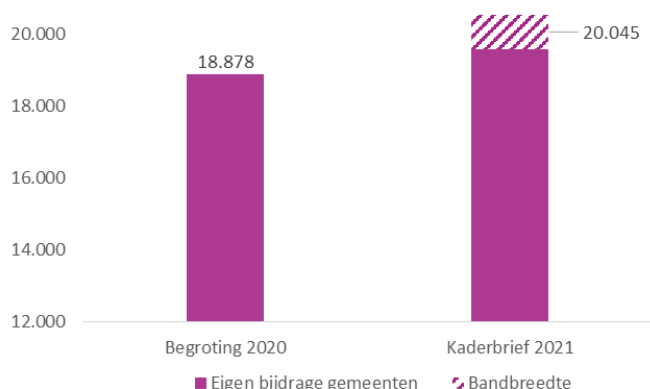
Voor het realiseren van financiële stabiliteit onder onze cliënten verwachten wij de komende jaren bijna € 7 miljoen per jaar uit te geven. Het betreft hier met name de ontwikkeling van de uitgaven aan bijzondere bijstand en het minimabeleid. Voor de uitvoeringskosten van het onderdeel meedoen, verwachten wij dat het benodigde budget alleen stijgt met de gebruikelijke indexeringen. De komende jaren wordt ongeveer 8% van het totale budget voor uitvoeringskosten (ongeveer € 19,2 miljoen) besteed aan werkzaamheden die horen bij het onderdeel meedoen.

Organisatie

Wij zijn een uitvoeringsorganisatie die gericht is op een effectieve en efficiënte uitvoering van onze primaire processen en de ondersteuning hiervan. Onze overhead bedraagt ongeveer 23% van de totale personeelslasten.

Wij hebben op basis van de bij ons bekende gegevens een raming opgesteld voor 2021. Wij benadrukken dat bij de daadwerkelijke begroting 2021 de bedragen anders kunnen uitpakken, omdat wij dan over actuelere informatie beschikken. In onderstaande tabel wordt deze onzekerheid weergegeven door een bandbreedte waartussen de gemeentelijke bijdrage naar verwachting zal uitvallen.

Ontwikkeling bijdrage gemeenten (bedragen * € 1000)

De totale gemeentelijke bijdrage valt naar verwachting uit tussen de € 19,6 mln en € 20 mln. Deze stijging heeft zijn oorsprong grotendeels in autonome factoren en is daarmee nauwelijks beïnvloedbaar. Voor de opvolgende jaren is uitgegaan van dezelfde uitgangsprincipes voor wat betreft indexeringen.

Het grootste deel van deze stijging wordt veroorzaakt door de reguliere indexeringen en cao-afspraken betreffende de uitvoeringskosten. Tevens hebben de extra werkzaamheden die op ons afkomen door de nieuwe wet Inburgering en de intensivering van de dienstverlening voor cliënten uit het doelgroepregister hun weerslag op de bedrijfsvoeringskosten. Verder is het gevolg van de wijziging in de financiering van het Bbz2004, waarbij er een groter risico bij de gemeenten komt te liggen, verwerkt in de cijfers voor 2021. Tot slot is er, net als voorgaande jaren, sprake van een toenemend beroep op de bijzondere bijstand en het minimabeleid. Dit zijn wettelijke regelingen en gemeentelijk beleid, waar inwoners aanspraak op kunnen maken wanneer zij hier recht op hebben. Dit betekent dat deze kosten slechts zeer gering beïnvloedbaar zijn.

De meeste onzekerheid ligt in de ontwikkelingen van het aantal uitkeringen, het hiervoor beschikbare budget en het budget voor de Wsw. Bij gelijkblijvende budgetaandelen van de Drentsche Aa gemeenten zal naar verwachting de bijdrage op de Uitkeringen Participatiewet afnemen. Anderzijds is de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen erg afhankelijk van de economische beweging in de komende jaren. Bovenstaande aspecten zijn binnen de bandbreedte opgenomen in bovenstaande grafiek.